

DRS. P

**KNOLRAAP EN LOF,
SCHORSENEREN
EN PREI**

**DE GROENTE- EN
FRUITLIEDJES**

Bezorgd en ingeleid
door Jaap Bakker

NIJGH & VAN DITMAR

Voorwoord

*Een nieuwe vrijdag, een nieuw geluid
Ik wil dat dit lied klinkt als het gefluit
Van iemand die voor de radio
iets moois vertelt over groente en fruit*

Dit was het motto dat Drs. P in 1983 meegaf aan zijn *Tuinders-liedboek*, een bundeling van liedteksten die waren ontstaan dankzij zijn medewerking aan het KRO-radioprogramma *Kruis of munt*. Dat programma werd vrijdags uitgezonden tussen 13.16 en 14.00 uur en was heel gevarieerd van inhoud. Radio-pastoor Raadschelders voerde elke week pastorale gesprekken met luisteraars, maar er werd ook consumentenvoorlichting gegeven, met tips voor de huishoudportemonnee. Deze combinatie van zielzorg en budgetbewaking verklaart de titel 'Kruis of munt'. In het seizoen 1981–1982 werd het programma wekelijks opgeluisterd door een splinternieuw nummer van Drs. P, die de opdracht had aangenomen om steeds een andere groente- of fruitsoort te bezingen. Een heel beperkte thematiek dus, maar geen nood: de doctorandus was dol op dergelijke uitdagingen (hij heeft ook reeksen van nummers gewijd aan lichaamsdelen en aan leestekens, om maar iets te noemen). Dit boek bewijst hoe vindingrijk hij zich van zijn taak gekweten heeft.

Op basis van overgeleverd geluidsmateriaal en bewaarde Buma-declaraties hebben we met redelijke zekerheid kunnen reconstrueren in welke volgorde de liedjes het luisterpubliek hebben bereikt. Van de veertig in dit boek afgedrukte nummers zijn er tweeëndertig uitgezonden in het vrijdagse radioprogramma. In de archieven wordt een cassettebandje bewaard waarin ze netjes geordend zijn vastgelegd, van 'Spruit' tot en met 'Bes'.

Na beëindiging van zijn medewerking aan *Kruis of munt* had de doctorandus blijkbaar zó de smaak te pakken gekregen dat hij de serie voor eigen genoegen voortzette; zo ontstonden er prachtnummers als 'Ui', 'Augurk' en 'Ananas', die hij nog vele jaren daarna tijdens optredens heeft vertolkt.

De reconstructie van uitzend- en opnamedata maakt het mogelijk de veertig liedjes in een chronologische volgorde te presenteren, in plaats van de alfabetische rangschikking die in het *Tuindersliedboek* werd gehanteerd. Dat geeft naar ons idee een nét wat andere leeservaring. Aardig is het om te zien hoe keurig Drs. P groente- en fruitsoorten met elkaar afwisselde. Soms is er een subtiel verband tussen opeenvolgende nummers te ontdekken. In het laatste couplet van 'Kool' kondigt de zanger aan: 'Ik [...] zal u van een mooie vrucht vertellen'. En inderdaad, de week daarop weerklinkt het lied 'Druif' met daarin de regel: 'Jongstleden vrijdag heb ik u een portie kool gestoofd'.

Bij de voorbereiding van deze bundel werden we deskundig terzijde gestaan door geluidsarchivaris Maarten Eilander, omroep historicus Richard Groothuizen en Drs. P-biograaf Michèl de Jong. Hun inzet verdient alle lof.

Namens Het Heen- en Weerschap,
Jaap Bakker

Spruit *Brassica oleracea gemmifera*

Wetenswaardig Een plant die vooral artistieke tuinders aanspreekt. Dikwijls kan men zo iemand tot zijn zoontje horen zeggen: 'Kijk toch eens hoe mooi deze spruit spruit, spruit!'

Lied Onstuitbare tango; zie 'Olijf' en 'Pruim'.

De een is tuk op rundervlees of zalm
De ander smult van roomijs of beschuit
Ik zeg u dat ik geen seconde talm
Wanneer de keuken mij voorziet van spruit
Destijds bij Waterloo, in damp van kruit
Bestelde reeds terstond na 't vuurgevecht
Een kanonnier, gehuld op zijn affuit
Dit voedzaam en traditierijk gerecht

U dacht misschien al: ha, daar komt een psalm
En riep uw vrouw erbij, of een kornuit
Nee, dit gaat over spruiten; blijf dus kalm
En leer wat dit gewas voor u beduidt
De kapitein verlangt in zijn kajuit
Of bij het roer, of op de achterplecht
Naar spruiten, op te dienen door zijn bruid
Een voedzaam en traditierijk gerecht

Men kent de zanger die met zeer veel galm
Zich onbeschaafd en pornografisch uit
En spreekt van tyrannie en spruitjeswalm
Zodra hij in dit streven wordt gestuit
Maar een bekende psychotherapeut
Ofschoon hij zeer aan weelde is gehecht
Roept over deze groente, de schavuit:
'O voedzaam en traditierijk gerecht!'

Prinsesseboontjes? Lekker hoor, Geertruid
En dadels, Hassan, smaken ook niet slecht
Toch is het met de spruit dat ik besluit
Het voedzaam en traditierijk gerecht

Papaya *Carica papaya*

Wetenswaardig Dit gewas, evenals de nauw verwante soepaya, wordt speciaal voor kinderen en tandeloze bejaarden gekweekt.

Lied Uit te voeren als calypso, dus liefst met assistentie van een steelband.

De zomer komt voorzichtig aangekropen
De winter ging onmerkbaar op de vlucht
Het voorjaar zit zowaar weer in de lucht
Je hoeft je jas wat minder dicht te knopen
Toch brengt dit geen genezing van de zucht
Naar dat, wat ik hier voor geen goud kan kopen
De zondoordrenkte weelde van de Tropen
En van die onvergetelijke vrucht

De papaya hoempapa ja de papaya
Is te vinden op de markt in Surabaya
U kunt ook gaan kijken op de Himalaya
Maar dat heeft waarschijnlijk niet zo erg veel zin

Papaya, als u 't heel precies wilt weten
Is eigenlijk een Caricacea
Natuurlijk mag ik, qualitate qua
U niet verzwijgen hoe die planten heten
Maar als het u te moeilijk is, alla
Dan mag u dat Latijn wel weer vergeten
De hoofdzaak is, men kan papaya eten
Hetzij gewoon, hetzij in vruchtensla

De papaya hoempapa ja de papaya
Of je luiert op een Mexicaanse playa
Dan wel luistert naar een plaat van de Messiah
De papaya wil er altijd nog wel in

Hoewel men in de tropische gebieden
Indien men daar de weg weet, nu en dan
De ramboetan en zelfs de doerian –
Om slechts die twee te noemen – kan bespieden
En 's avonds bij goed weer de gamelan
Kan horen, dankzij muzikale lieden
Mij houdt in deze Tuin der Hesperiden
Vooral toch de papaya in de ban

De papaya hoempapa ja de papaya
Kijk het zelf op uw gemak maar even na, ja
Zult u niet vermeld zien in het Boek Jesaja
Desondanks is het een vrucht die ik bemin

